

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellvs Svpplex Animarum è Purgatorio Ad Sodales Marianos Sermonibus Sacris Explicatvs

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1643

Sermo V. Satiusne sit, Animabus in Purgatorio quàm viuentibus in peccato mortali detentius, ac miserè vexatis, prece, eleemosyna, Sacrificio, alijsq[ue] remedijs opem ferre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54988](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54988)

158 SVCCVRREND. ANIMABVS
tione animas liberari fit certum, quæ-
so Vos, enixè à DEO contendite, vt mi-
serationum suarum memor, vel vni è
benefactoribus nostris missionem da-
re dignetur, quæ vt omnibus contin-
gat, singulorum in vnum iunctis votis
apprecamur.

SERMO V.

*Satius-ne sit, Animabus in Purgatorio
quàm viuentibus in mortali peccato
detentis, ac miserè vexatis, prece, elee-
mosyna, sacrificijs, alijsque remedijs
opem ferre.*

*Miseremini mei, miseremini mei sal-
tem vos amici mei. Iob. XIX.
21.*

IN hac anniuersariâ fidelium de
functorum memoriâ honos à nobis
habetur ritu veteri munificis Sodali-
tatis Marianæ, cuius Præfecturam ge-
rit Sereniss. MAXMILIANVS HEN-
RICVS, Princeps, munificentiss. bene-
facto-

factoribus; & eorum nominibus sigillatim è tabula recensitis, gratam iuxta piamque erga eorum manes beneficentiam suademus: tum verò ijs à bonorum remuneratore DEO pacem ac felicitatem supplicibus votis precamur. *Nominum hic est syllabus* —
legatur. —

IAM concipite animo, hos omnes, vel horum aliquos cum aliorum multitudine penè innumera, ex ijs, qui vos sanguine, affinitate, notitia, cōsuetudine attingebant, dum adhuc in viuis essent, densato agmine per decumanā illam portam Aulæ sese infundere, omnes miserabili specie, & ad horrorem simul, ac commiserationem cendam composita, flammis inclusos ergastulis, oculis lacrymarum fluxu continuo exesis, è naribus ignem expirantibus, manibus ac pedibus catenis ignitis oneratos, collo serpentum voluminibus torquato, toto corpore vulneribus conciso, & sanie taboque defluente, vultu supra carbones denigrato: sicq; nemine opitulante per totā illā viā ad vos arreperere, aduolui genibus, prensare velle dexterās, dolorē,
 supra

160. SVBVENIEND. ANIMABVS
supra quam credi posset aut fingi, acerbissimum conari exprimere; tandemque alta, sed flebili, & suspirijs gemitibusque intercisâ voce, illud pedibus vestris hærentes ingeminare lamentabiliter, & cum eiulatu maximo:

*Miseremini mei, miseremini mei saltem
vos amici mei.*

Effet ne vlli è vobis tantum chalybis circa saxeum pectus, vt fastidiosè à se hanc miserorum cateruam, subsidij spe frustratam omni repelleret, si hæc intueretur? Quod autem oculis hæc corporeis non subijcitur, id illustrato sacra fidei face intellectu coram aspiciamus, si expiatorium ignem, in quo pænas luunt peracerbas fidelium animæ non satis expurgatæ alicubi adhuc superesse non dubitamus. Et erit aliquis tam ferreis præcordijs, qui harum obtestationibus, quas multiplicare haud est dubium, non moueatur? nec largissimè ad illarum laxamentum & solatium, prece, eleemosyna, supplicijs voluntarijs, sacrificio Christiano concurrere proteruus recuset?

SE D

SED vnum fortasse quibusdam remoram iniicit, quod existiment, viuis potius opitulandum, in quibus beneficij fructus constat, ac cerni potest: defunctorum procurationem huius fori non videri, ideoque non admodum curandam, nec sollicitè suscipiendam. Curent, qui cum illis agunt. Hoc nimirum erat, quod hodie vna commentatione excutiendum sumpsimus: ijs tamen positis, quæ fusè annis superioribus, ex Christiana Theologia de Purgatorij fide, natura, conditionibus, alijsque annexis, & repetenda non sunt, disputauimus. Aures, quæ so vos, animosque arrigite.

Lis fuit orta inter duos religiosæ familiæ Sodales, pietate, doctrinaque imprimis Theologica illustres. Magis ne rationi sit consentaneum, & expediat, de mortuorum animabus, quæ in purgantis incendij cruciatu detinentur, an de gentibus apud nos, & lethiferi criminis flammis haud paullo periculosius ambustis, orationibus, sacrificijs, eleemosyna, voluntariè susceptis pænis, flagris, cilitio, xerophagia,

gia, peregrinationibus, votiuis supplicijs, vltaneis corporis afflictationibus, similibusque pietatis Christianæ munijs suppetias ferre? Qui viuentibus fauebat, ita ratiocinabatur. In subterraneis illis specubus, aut vbi vbi tandem leuioris noxæ conscij cruciariam ignis vini perpetiuntur, & expiantur, de beatitudine æterna consequenda non coniecturis agitur, sed illius certitudo habetur; siue reuelatione, & ab Angelis, siue alijs minimè fallentibus indicijs. Dubium non est, quod inde emigrabunt aliquando etiam si mille annis permaneant. quantulum istud ad æternitatem?

Psal. 89. 4. Mille anni in conspectu tuo, Domine, tanquam dies hesternæ, quæ præterijt. ô magnum nihil!

Itaque horunce calamitas non est cum illorum conferenda, qui lethalius premuntur criminibus, quorum fors est miserima. Nam imprimis, si in eo statu persistant, certum est, æternis addicendos tormentis; incertum, an vnquam ijs sint vinculis eximendi: indubitatum, irameos diuinam promeruis-

meruisse: adde, casibus infinitis esse expositos: magis æruminosos, quàm in latrocinio deprehensi, qui ad furcam ducuntur: magis discriminibus obiectos, quàm. qui concitato tempestate pelago in naui penè luxata sine armamentis nauigant: minus tutos, quàm qui in capitalissimorum hostium manus incidunt: æquè morti vicinos, quàm, quorum ingulum à latrone apposita sua premitur. Iidem sunt hominum pestes, Angelorum bonorum horror, malorum præda, DEI odium inuisa omnibus, & inimica capita. An non potius igitur, illis, omissa animarum cura, alibi delitescētium, quibus nobiscum amplius non est familiaritas, & conuersatio, quæque periculis amplius non sunt expositæ, subueniendum est?

Adiungere licet, illorum, qui nobiscum degunt, periculum videri posse internum & domesticorum: Animarum autem externum & alienorum. Quod argumentum magni facerent in Imperio Domini, qui in Germania dicuntur Protestantes: hi penè semper eo in dissimili causa vtūtur in Comitijs.

No-

Norunt qui in istiusmodi Imperij
 conuentibus vel interfuere ipsi, vel
 commentaria de his, quæ inibi acta per-
 legerunt, Protestantes, vt se ab auxili-
 js contra hostem communem Christi-
 anitatis præstandis subducant, vafre
 illud multis exaggerationibus solere
 proponere: interno prius, quàm ex-
 terno occurrendum periculo: flam-
 mas quæ domi serpunt, quàm quæ in
 propinquo grassantur sopiendas poti-
 us: cuius suo quam alterius morbo
 medicinam adhibendam. Itaque si quid
 petat Imperator intercedere solent
 Protestantes, ac dicere, prius fiduciam
 inter status conciliandam esse, Came-
 ræ Cæsareæ cursum promouendum,
 renouandam de pace religionis con-
 stitutionem, imò transactionem Passa-
 uicam: sicque miserimè luduntur Ca-
 tholici, & neque internis, neque ex-
 ternis periculis occurritur, post toti-
 es tentata incassum, Augustæ, Spiræ,
 VVormatiæ, Passauij, Ratisbonæ re-
 media.

Ita nimirum, si pro defunctis oran-
 dum.

dum indicatur, prius, potiusque pro
 viuentibus faciendum contendunt; vi-
 ce versâ oppositum defensuri, si pro
 viuentibus peccatoribus preces im-
 perentur. Vt Protestantes, dum de in-
 terno periculo auertendo agitur.
 Quod in superioribus comitijs fuit
 animaduersum, in quibus, de restitu-
 enda iustitia prima erat futura deli-
 beratio, sed tantundem, ac in superio-
 ribus est actum. At hæc *παρηγοῖα*: non
 ta in extra chorum.

IAM verò alter, qui animabus in
 Purgatorio conclusis patrocinebatur
 hunc ferè in modum disputabat. Qui
 mortiferis peccatis torquetur, volun-
 tatis, libertatisque potestatem expe-
 ditam habet. Neque enim ita deliran-
 dum, vt existimemus peccatum æquè
 liberi arbitrij, ac sanctitatis orbita-
 tem inducere. Est ergo illi ab hac mi-
 seria eripiendi se facultas, si diuinæ
 gratiæ auxilio, quod nulli non suffici-
 enter adesse credimus, cooperatricem
 dexteram non deneget. Ni faciat, sibi
 imputet, se accuset, de se conquera-
 tur. Quid alienam opem flagitat, qui
 suam,

suam, sibi nequam non præstat? quid
 me fatigat, qui ociosus in propria
 causa desidet? Tu pro illo sis sollicitus,
 qui ignauus sui curam negligit? de illo
 magnoperè labores, quem quicquid
 facies, non sapiet, nisi velit, quod po-
 test; non velle autem eum dum pecca-
 to decipit, nec illud abijcit, apertè te-
 statur. Illius salutem omnibus procu-
 randam auxilijs suscipe, qui talibus
 detinetur vinculis, vt is, etiam si max-
 imè velit, liberari propria ope ne-
 queat, tuamque multis titulis expos-
 cit, & lamētabiliter identidem incla-
 mat: *Miseremini mei, miseremini mei sal-
 tem vos amici mei, quia manus Domini
 tetigit me.* Si vnus ex amicis tu annue-
 ris, vsuram spondet beneficij præsti-
 ti, quàm primum ad meliorem fortu-
 nam penienerit: perueniet autem ci-
 tissimè, modò tu velis, & pecuniolæ
 pauxillū de tuo exponas. Ad Superos
 ipse delatus, tanquam ad patriam se-
 dem, domi suæ nobilis & locuples
 larga manu repondet. Quod cessas? Se-
 posita viuentium cura, quam ipsi de se
 suscipiant, ni perire velint, defunctorū
 anima-

animabus ad mortalium auxiliaria munia aspirantibus, anhelantibusque te impende, si vtrumque non possis perficere, supplica, ieiuna, peregrinare, pauperibus eleemosynas distribue, vt, vel vnam animulam tibi olim fortasse percaram, & domesticam ex Purgatorij flammis eripias.

VERVM, hæc similiaque non fuerunt tanti roboris, vt alterius opinionis patronum à suscepta semel sententia, cui fixus, vt scopulo, inhærebat auellerent: maioribus opus erat ad persuadendum præfidijs, acrioribus stimulis. Itaque nocte concubia adest Anima, exijs, opinor, quæ precibus hominis iuuari debuerant: dormienti, an vigilianti adstiterit, dicere non habeo. Virgas expedit. Virgas cum dico, non concipite ludicras puerorum quibus matres metum infantibus incutiunt, non lædunt; sed densas & ingentes licitorum, ex vlmo, paliuris, vrtica, quibus perforata primo contactu cute, carneque lacerata ad nervos & ossa peruenitur. Virgis ergo pertinacem cecidit Anima (disputent postea

postea Philosophi, qua motrice potentia) donec sententia mutata, ad socij opinionem accederet, clamans haud dubiè, ac eiulans.

REM hanc, ne fabulam narraſſe dicar, breuius exequitur vir, apud Germanos etiam notus, ſcripto Hispanicè, & in noſtrum idioma tranſuſo libro de Regno DEI Petrus Sanchez. fides auctorem appellet. Cuius narratio in quibusdam ſimilis illi hiſtoria S. Dominici, in qua hæc habetur. Bertrandus ex primis ſocijs S. Dominici frequentius pro viujs, rarius pro defunctis ſacrificium offerebat. Quæ ſui ex eo Benedictus alter ſociorum è cætu Dominici, quid ita faceret? Quià, inquit, mortuorum animæ, ſi perpetuis cruciantur pænis, nullam à nobis, qui ſuperſtites ſumus, opem expectant: ſin temporalibus, quia diuina gratia non carent, inde aliquando eximentur. Cui Benedictus. Si duo ſint mendici pari laborantes inopia, ſed alter firmis ſit viribus, & incolumis: alter ita confectus, vt ſe mouere non poſſit, cui magis ſubueniendum putes? Ei, qui ſe mo-

Pet. San.
cher par. 6.
cap. 4. p.
720.
Brouius
Tom 13.
An. 1220

se mouere nequit, respondet ille. Tunc
 Benedictus: sed animæ, quæ in Purga-
 terio igne torquentur, persimiles sunt
 ægroto illi, qui se mouere non potest:
 nam nec pedes, nec manus habent, nec
 oculos, aut linguam, aut alia, quibus
 corpora uiuentium non carent: nec si-
 bi ullam ipsæ opem adferre queunt:
 aliena maximè indigent. At supersti-
 tes, quibus adhuc est integrum, pe-
 dem referre, & ad rectam uiuendi
 normam reuerti, sibi que ipsi multis
 possunt modis opitulari, & suis ope-
 ribus abundare, multo minus aliena
 ope indigent. Verum cum in sua Ber-
 trandus pertinax sententia esset, no-
 cte, quæ sequuta est, horribile specta-
 culum quiescenti contigit. Vidit enim
 plus decies mortuum quendam se-
 pulchrum ligneum secum trahentem,
 sibi que obstrepentem, & impetum mi-
 naci vultu facientem, ac sepulchrum,
 quod dixi, quatientem. Narrauit po-
 stea Benedicto, quod vidit, & à moni-
 tione illius frequentius pro mortuo
 orauit.

ID E M omnibus faciendum existi-
 mo,

H

mo,

mo, & vtinam vt faciant, multis persuadeam. Reor sanè in hac controversia pro animabus Purgatorij standum esse, ijsque litem adiudicandam, non magis narratis visis, quæ non reijcio, quam ratione inductus. Nam vt premamus paullulum, quæ in aliena persona superius diximus: Finge, si placet, duos, factò naufragio, fluctuare in pelago opis alienæ indigos. Alterum natandi minimè gnarum, & cui porrecta tabula subuenire non possis, nec aliter discrimini subducere, quàm si lembo ad nauiges, ac eripias è fluctibus, & ad portum perducas: hoc illum te per superos, per tibi carum caput, per quicquid vbique venerabile, rogare, & obtestari, cum fide data, se memorem fore, ac gratum, sponsione interposita, & DEO, tanquam fide iussore inuocato: Alterum natandi non omninò ignarum, modò tabula aliqua adiuuetur, quam fluctuanti corpori supponat: tabulam verò haud longè abesse, modò manum ipse extendere & arripere, quæ offertur, non pigeat. At non lubet illi membra commouere:

uere:

uere: adhæret scirpo, aut arundini in
 aqua extanti, quæ si vento succutatur,
 se & adhaerentem undis inuoluet. hoc
 videt naufragus, sed quasi securus fu-
 turi, id flocci facit. auxilium tamen a-
 licunde præstolari videtur, quod non
 flagitat quidem precibus, sed contra-
 rium potius ore, vultu, gestu signifi-
 cat. Dic mihi, quæso te, sepositis tot
 Theologorum subtilitatibus, & am-
 bagibus scholasticis, cui nam tu pri-
 mum subueniendum arbitrarere? Di-
 cis. frustra hoc quæri: de quo nemi-
 ni est dubium: quis enim ambigat an
 priori illi auxilium quamprimum,
 præ altero sit ferendum? Breuiter ita-
 que, & penè verbulo. Luctantur cum
 fluctibus in Purgatorio Anima, & cla-
 mant semper, *Fluctus tui super me trans-*
ierunt. Psal. xli. imperitæ natandi. Nam
nec opus, nec ratio, nec sapientia erunt apud
infernus, Ecclesiastæ ix. hoc est, in sub-
terraneis animarum receptaculis, siue
limbo, siue Purgatorio, siue dam-
natorum domicilio. Intelligunt qui-
dem animæ separata, sed non est
illis ratio, scientia, aut sapientia ad
 H 2 meri-

Ps. 41. 3.

Eccles. 9.
10.

meritum: ne Christo quidem fuit dum
 apud inferos moraretur. Nam idem
 se operari oportere dixit *opera eius, qui
 miserat ipsum, donec dies esset: venturam
 noctem, quando nemo poterit operari* Ioan.
 9. 4. nis IX. nemo manus ad natandum ex-
 tendere. *In diluuiio aquarum multarum
 nullus ad DEVM, sic natando approxi-
 mabit, psalmo xxxi.* Ob eandem caus-
 sam, tabula penitentiae ibi non prodest
 ad euasionem: decursum est merendi,
 ac pro se impetrandi spacium. Vnicum
 superest remedium, si quis viuentium
 ad nauiget, & in inoneraria suam, ele-
 mo synarum, orationum, & sacrificio-
 rum panibus onustam, has obtestan-
 tes tuam fidem, ac opem implorantes
 recipias.

IAM verò peccator, qui nobiscum
 inter viuos agit, fluctuat ille quidem
 in vndis mortalitatis, decumanis cri-
 minum penè obrutus, sed, si secundam
 post naufragiū tabulam arripere ve-
 lit, certo certius euadet. Audit incla-
 mantem: Penitentiam amplexare, sicut
 naufragus alicuius tabula fidem, ut lo-
 quitur Tertullianus, despicit. Videt
 porrigentem, non absque obtestatio-
 ne: In-

Ter. lib. de
 Penit.

ne. In iste miser, fortiter inhære, *nam*
quam naufragus tabula; ut hortatur S.
 Antistes Ambrosius, dissimulat. Senti-
 stimulantem conscientiam: quid peri-
 re cupis, cum saluus esse possis? irri-
 det. Accurrunt multi, certum spon-
 dent auxilium. piget, vel extremum
 sinistri pedis digitulum porrigere, cui
 funis ad extrahendum innectatur. V-
 surpat fortasse illa meritorum nostro-
 rum osoris Lutheri: *Ego, si cælum aper-*
tum viderem, idque culmo stramineo de terra
sublato, mereri possem, nollem tamen illum
 attollere. Adhæret interim peccator
 fragili cannæ mortalitatis, quæ, si fe-
 briculæ ventus vrens incumbat, & a-
 gitet, mergetur, ex æternis damnatio-
 nis undis nunquam eruendus. Et ad-
 huc dubitas, cui ferendum sit auxili-
 um? Pereat, dum non vult, qui saluari
 non vult, dum potest. quod non op-
 tantis sit, sed prædicentis, aut malè o-
 minantis.

ROBYR hæc accipiunt à vulgari,
 ut vocamus, casu. Inuadit te prædo, ut
 vitam tibi eripiat, aut rem aliquam,
 quæ vitâ multo est vilior. Tu, ut il-

Amb. ad
virg. lap.
cap. 18.

Colloq. fol.
356. & fol.
59. plura
locat citat
Henricus
Fiz, Simon
in Britan.
lib. 1. cap.
10. lib. 2.
cap. 2.

Iam retineas, sicam vibras; &, quam-
uis non ignores, hominem lethifero
obnoxium esse peccato, ideoque æter-
nis addicendum ignibus, si transfiga-
tur, cor tamen petis, ac transfuerbe-
ras. Hic semidoctus exclamet. heu!
quantum à te vno ictu commissum
est piaculum? Cur ita? Quoniam
plus diligere deberes vitam spiritu-
alem alterius, quàm tuam corpora-
lem: illius temporalem magis, quàm
bona tua temporalia: itaque, non sine
noxa vitam illi adimis, quem anima
corporeque interiturum animadu-
eris. At non ea mens est peritioris
Theologi, qui iure mactatum pro-
nunciat, nullo commisso ob id cri-
mine, si inculpatae tutelæ modera-
men haud abfuisse constet. Causa-
rum omnium nucleus est iste, quod,
qui te inuasit, non censeatur fuis-
se in necessitate, cum liberè se con-

S. Antonin iecerit in id periculum, à quo se ex-
3. p. 112. 4. pedire nullo negotio potuisset. Quo-
cap. 3. Syl- circa non tenebaris tu vitam illius
uest. v. Bel actu diligere: habebas autem ius-
lum. q. 2. te, actus diligendi; ideoque remo-
Caes. 22. uendi

uendi omnia, quæ cum efficaci hac dilectione pugnabant. Quare fas tibi fuit, vitam inuasoris, ut obstaculum, remouere. At, non est in maiore necessitate quilibet peccator, qui sciens volens in crimine perseverat. Est autem in maximâ necessitate Anima, dum in Purgatorio constringitur, nec se à cruciaria ignis violentia potest eripere.

SED esto, utriusque sit par, quoad necessitatem, conditio: An non æquum esset, illi prius succurrere, quem pluribus amare debes titulis, quam quem vno tantum, aut paucioribus? quam, qui in se habet aliquid, quod odisse possis, quum nihil in altero sit, quod non amare debeas? quam, qui iniustus est illi, cui nisi acceptus fiat, beneficij à te collati irritus erit euentus? Hoc autem inter Animam in expiatorio igne, atque peccatorem est discrimen. In anima est natura, & gratia. Vtrumque ex caritate diligendi est causa. In peccatore est natura, secundum quam ex caritate illi debetur dilectio. Est etiam culpa, quæ

q. 64. ar. 7.

Sol. lib. 5.

de Iust. q.

5. ar. 3.

Navar. ca.

15. n. 2.

Valen. tom

3. disp. 5.

q. 8. p. 4.

DEO est aduersa. At secundum culpam, quæ DEO est inimica, sunt odio habendi quicumque peccatores inquit Doctor Angelicus, etiam pater, mater, & propinqui, vt habetur Lucæ xiv. *Debemus enim in peccatoribus* (verba sunt eiusdem Magistri) *odire, quod peccatores sunt, & odire, quod inimici DEI sunt, & diligere, quod homines sunt beatitudinis capaces.* Quare peccatoribus dicere potuit Dauid: *Conuertantur peccatores in infernum.* Psalmo ix. *Diabolus stet ad dextris eius: cum iudicatur, oreat condemnatus.* Psalmo cviii. *Vtinam. abscondantur, qui vos perturbant,* inquit Gentium Apostolus. Pluribus itaque titulis animæ DEO caræ amorem mortalium prouocant.

S. Thomas
2.2. q. 25.
ar. 6.

Ad Galat.
55.

S. Thomas
2.2. q. 26.
ar. 7.

HIS nititur altera ratio superiori gemina. Quo quis est, tum DEO, tum nobis propinquior eo frui magis eum decet propinquioris subsidio, si indigeat, multo maximè, si postulet. Alter ergo in illum animo ac propensione promptius, citiusque ferri debet. Quod penè argumentatione physica demonstrari potest. Quia motus omnis

nis.

nis accipit quasi pondus suum quo tendit in terminum ex ipso sui principio potissimum, à quo nimirum procedit: quemadmodum ex termino, vel obiecto sumit specificationem, & quandam determinationem. Itaque necesse est etiam motum caritatis, maiori quasi pondere, ideoque promptius, & expeditius ferri in illud, quod est coniunctius principio, à quo procedit dilectionis motus: videlicet ipsi diligenti. Sunt autem multo coniunctiores hominibus iustis animæ Purgatorij, quam peccatores viuentes. Coniunctionem enim habent cum ijs arctissimam, quam gratiæ & caritatis nexus reciprocus efficit. Vnde consequitur, vt sint amici ac fratres tum nostri, tum Christi, filij autem DEI. Hoc vinculo carent peccatores, qui idcirco sunt inimici & abominabiles.

Næque obest locorum distantia.

Nam vt rectè Augustinus, *Caritas ipsa Serm 42^a vera est, qua corporaliter separatos consuevit de tempore spiritualiter copulare*, atque arctissimè coniungere. Duo enim, qui se spiritualiter diligunt sancto amore,

H. 5

etiam

etiamsi vnus in Oriente alter, sit in Occidente ita in caritate conglutinante iunguntur, vt nunquam ab inuicem separentur. Atque hæc magis mouent, si etiam carnalis intercedit coniunctio; vt si patris, matris, cognatorum sint spiritus: addo, etiam benefactorum quibus id officij genus impendere cogimur.

VIDETVR hic fuisse sensus religionis ac doctrina præstantium virorum à quibus plurima pro Animabus in Purgatorio luentibus inuenta sunt, atque vsurpata subsidia, quibus tamen de peccatoribus vitam mortalem cum ipsis degentibus tanta non fuit cura. Mos est in sacratis DEO familijs, vt vita functo è Socijs quocumque, nomen ipsius schedæ inscriptum ad proxima domicilia, deinde ad propinquiores prouincias, tandemque in remotissimas orbis partes (si in Ordine communis sit Antistes, & per mundum vniuersum communicatio) deferatur: vt quam primum sacrificia, ac preces fiant pro animæ liberatione, si fortasse in Purgatorij

gatorij

gatorij flammis detenta crucietur. Ita in Societate IESV per orbem vtrumque sparsa, nomina etiam illorum, qui apud Iapones, ac Sinas decedunt, post mortem quantocius ad omnia Collegia transferuntur. Idem in Sodalitatibus B. Virginis DEI PARÆ receptum videmus: Nam si quis moriatur è Sodalium numero, eius nomen ad omnes Sodalitates confederatas mittitur, & preces ex pacto postulantur.

POSSET id nuperum haberi, ac superstitiosè inuentum ab ijs, qui omnia velle nouare per calumniam dicuntur, nisi consuetudinis minimè nouitiæ vetus superesset attestatio. Qui Antiquitates Fuldenses euulgauit vir eruditus & facundus, Christophorus Brovverus, epistolam laudat Custodis Monasterij principis, antecentum amplius annos scriptam ad Decanum Monasterij S. Sixti in Holtzkircha, qui, cum alia ei quaestita proponebat, quibus is eruditè respondit, tum præcipuè cognoscere cupijt: quid muneris ac officij monasterij

*Hist. Fuld.
lib 2. cap.
18.*

rium principale defunctis impertiret?
 ,, Rescribit itaque Custos hoc inolese:
 ,, moris, vt, quem DEVS ex hac vita Sa-
 ,, cerdotem euocarit, huic Sacrificio
 ,, trino, vnoque Psalterio iusta per solu-
 ,, ta censeantur. Qui ordinis illius ex-
 ,, sors vixerit, ei ternis vigilijs, cum
 ,, psalterio parentari. Porro, nomen de-
 ,, functi in ephemeridem referri, vt in-
 ,, de exemptum aliquando veniat in no-
 ,, titiam eorum, quibuscum sit suffragi-
 ,, orum, atque orationum inita societas.
 ,, Quippe, id moribus receptum anti-
 ,, quis, septenio quoque descripta sche-
 ,, dis defunctorum nomina omnem in
 ,, partem trajici. Quo tempore Rotula-
 ,, rio id curæ mandatur, vt confæderata
 ,, monasteria obeat: penes singula me-
 ,, moriæ, & officij causâ defunctorum
 ,, titulos relinquat, pijsque suffragijs eo-
 ,, rum, pro fæderis icti sanctimoniâ
 ,, commendet.

ID verò Fuldæ ritus extitisse pecu-
 liare, vt, qui Monachus humanis ex-
 cessisset, ad funeris vsque tricesi-
 mam, ceu superstes itidem esset, ci-
 bi sui demensum acciperet: & portio
 hæc,

hæc, siue præbenda, ut nuncupant, eius nomine, alicui interea pauperi cederet. Hic verò pauper, siquidem visus idoneus, & locū defuncti in triclinio occupabat, & vnâ assidens, cibum cum Cænobitis capiebat: ita ut nec solitæ refectiois quicquam huic detrahi posset. Sin communis mensæ capax non fuisset, extra cænationem præbebatur idem cibi modus. Addit huius ritus obseruator; rem in memoriâ Patrum fuisse Fuldæ gestam insigni piaculo huius defunctorum manibus subductæ pietatis. Et digna est quæ multorum animis insculpatur.

IN magna mortalitate triginta simul ferè cænobitas morbi atrocitas abstulerat. Hic Cellarius, penes quem administratio victus, indignans tantam ali quotidie pro defunctis pauperum turbam, præbendam imminui iubet, audetque accidere solitam agapen. Sed non diu impune sordes eas, an transgressionem tulit. Matutinæ horæ inuitabant hominem ad stata precum, & nocturnam psalmodiam. Hæc dum numero petit, ob-

uios habet defunctos magno venerabilium Monachorum comitatu. Siftunt euntem, & ad exedram piacularum, siue Capituli locum, cogunt diuertere. Hic veste nudatum humi sterunt (loquor cum veteri Scriptore) *& virgis ad sanguinis copiosam effusionem disciplinantes, relinquunt seminanimem.* Abeuntium hæc vna, & minax oratio. *Quare subtraxisti nobis portionem nostram? Breui moriêre.* Et comminatio, prædictioque veracem illicò euentum habuit. Eâdem historiam primùm V Vilhelmus Malmesberiensis, prudens Angliæ Scriptor publicauit. Inde ex hoc Vincentius suo in Speculo, ad Annum Christi M. C. IV. retulit.

SED multo ante, tum Fuldæ, tum alibi obtinuit cōsuetudo, pro defunctis non domesticum solùm, sed exterorum etiam suffragia ac sacrificia postulare. Diui Bonifacij Germaniæ Apostoli tempore ritu haud dubiè, à Patribus accepto, idem vsurpabatur. Ille in epistolis sæpe ac seriò, preces & Missas petit pro mortuis Sodalibus suis, expresso eius, qui obierat, nomine.

ne.

ne. Epistola xxiv. Similiter, inquit, ut pro dormientium Fratrum animabus, qui nobiscum laborarunt in Domino, orationum adjuuamina, & Missarum solennia celebrare faciatis, rogamus: quorum nomina gerulus harum litterarum demonstrabit. Idem faciunt alij quam plurimi in epistolarum Sancti illius volumine.

Epis. 35. 36
70. 74. 76
77. 84.

IN Synodo Bauaricâ, celebratâ sub Tassilone Bauariæ Duce, temporibus Caroli Magni, Anno septingentesimo septuagesimo secundo, id est, ante annos plus quam octingentos hæc leguntur, titulo, De collaudatione, quam Episcopi & Abbates in Baioaria inter se fecerunt pro defunctis fratribus. In Christi nomine. *Ut eorum quis (præmittuntur plura nomina) de hac luce migrarit, unusquisque superstitum Episcoporum, vel Abbatum, pro defuncto in domo suâ episcopali, vel coenobio, centum Missas speciales, & eodẽ numero psalteria cantare faciat Vel à religiosis sibi met subiectis implere omninò prænotatum faciat numerum Presbyteris, siue Monachis, cum de hoc saculo migrauerint. Episcopus, seu Abbas, uni Presbytero, vel uni Monacho triginta Missas speciales, totidem psalteria faciant celebrari.*

Henricus
Canisius
edidit.

HIS

His adde certo dierum recurrentium numero hebdomadariam & mensuram, tum anniuersariam in Domino quiescentium animarum memoriam, in templis, minimè superstitionis: imò, quotidianam in sacrificio quolibet recordationem.

EST ne quid simile, in tota, vel antiquitate, vel nouitate ad peccatorum liberationem institutum? Profectò si quis Monachus, Ecclesiasticus, Clericus, Sodalis grauitè delinquit, iuuatur quidem priuatim aliquorum precibus. Quod præstatur etiam Turcis, Idololâtris, Apostatis, capitalissimisque Ecclesiæ ac religionis inimicis; sed non indicuntur in toto monasterio, multo minus in prouincia communes omnium supplicationes: non exiguntur longissimarum comprecationum pensa, & sacrificiorum sibi succedentium subsidia, sicut pro defunctis. Nomen delinquentis refertur fortasse in tabulas, sed vt in Capitulo vapulet, vt in carcere pœnas luat, vt supplicio, & publicâ notâ reliquos terreat; non vt pro eo oretur.

Non

Non dantur, eius causâ, eleemosyna: non celebratur septima, trigesima, annua commemoratio. Nimirum, viget insita mortalium animis opinio, quæ auelli nequit à benè institutis, in mortuorum subsidium impensus, quam in viuentium, qui sui sunt iuris, esse incumbendum.

QVAM Ecclesia approbare videtur, cuius institutione, haud dubiè, diuini Spiritus instinctu, magna est in sacrorum rituum libris, pro fidelium defunctorum è Purgatorio liberatione officiorum multitudo, ac diuersitas. Vnus ip[s]is anno quolibet sepositus est dies, quo omnis conditionis fideles, sacri profanique ad eorum fauorem conspirant: templâ, altaria, sacerdotes, cantus, suspiria, gemitus ipsorum expiationi deseruiunt. Ipso statim obitus, depositionis, ac funeris die sacrâ hostia litatur, vt quam breuissimo tempore purgationem subeant. Canitur, recitatur-ue Defunctorum, vt vocamus, Officium. Tertio, septimo, trigesimo, propria, & ad dies annumerata liturgia iuuantur. Missæ Sa-
crifi-

crificium quotidianum ipsorum in gratiam conficitur.

AN his paria frequentantur pro peccatoribus, qui plurimi inter nos degunt? Missale Romanum inspiciate, ac peruoluite, omnes Missarum formulas excutite, vnicam reperietis, cum inscriptione, *Pro peccatis*. Sed tamen rarò dici solitam, vt multos esse Sacerdotes opiner, qui cum triginta, aut pluribus annis sacrificauerunt, nunquam tamen illis in mentem venerit, Missam *pro peccatis* dicere. Cùm tamen nemo reperiat, vt arbitror, modò celebrandi consuetudinem habeat, quem non vel obligatio, vel pietas ac deuotio instiget, vt aliquoties pro defunctis Missa ijs inscripta sacrificet. Et fortasse non desunt (quod mirificè mihi probatur) qui quoties rem diuinã alio fine ex Præsum præscripto facere non tenentur, in animarum gratiam sacrificant. Illud quoque à me est obseruatum, totam illam *Pro peccatis* Missam, non tam dirigi ad peccatoris, miseriam suam vel ignorantis, vel corrigere negligentis sub-

fidi-

fidium, quàm ad veniam ipsi celebranti impetrandam, & poenæ condonationem obtinendam: vel alijs, quos delictorum poenitet, & redeundi cum DEO in gratiam est animus.

QVID quod cum tot passim legantur, & tam variae orationes, pro defunctis siue personas omnis conditionis, sexus, dignitatis; siue temporis diuersitatē spectes, sintque quam plurimæ pro alijs necessitatibus; tamē nulla reperiatur, quæ ad meam notitiam peruenerit expressè *Pro peccatoribus*. Nam quæ *Pro remissione peccatorum* inscribitur, & *Pro publicè poenitentibus*, huc nō spectant. Quæ autē in veteri erat Missali, *Pro tribulatione peccatorū*, & ad hoc maximè faciebat, antiquata, in correcto codice omittitur. Tā sedula est Mater nostra Ecclesia pro defunctorum animabus deprecatrix, ut tota in eo occupata, aliorū penē curam se posuisse videri possit, licet in omnium salutē promouendam incūbat sedulò.

EADEM fuit assiduitas orandi, sacrificandi quæ pro Purgatorij hospitibus quorundam ab omni virtute

tute laudatissimorum virorum. Inter quos nominandus meritò S. Nicolaus Tolentinas. Erat hic in eremo Valli-mauesi iuxta Pisas, & cotidie celebrare sacrum erat solitus. Cùm autem nocte Dominicæ proximè sequentis, quo die, pro hebdomadario, erat in summâ arâ facturus, paullulum obdormisset; ecce tibi Spiritus, qui non sine eiulatu inuocat Nicolaum quiescentem. Expresso enim nomine, vir DEI, clamabat; respice in me. Percunctanti quis esset nomen edidit, addens, se purgatricibus flammis torqueri, ideoque subsidium petere, quod Sacrificio Missæ adferre posset. Excusare primùm Nicolaus, quod fas non esse diceret, ministerium impostum deserere: munetis rationem haud pati, vt pro defunctis celebraret, solenni, ac dominico die. Instare Anima & obtestari impensius. Vt autem permoueret magis, duxit in campum, vbi ingentem vidit omnis generis turbam opem ipsius enixè implorantem.

Horum precibus adductus, mane
Præ-

Præsidi supplex factus est, petijtque potestatem sibi fieri octiduo illo pro defunctis offerendi. Annuit Cœnobij Moderator. Sic ille totâ hebdomade, & sacrificium pro defunctis obtulit, & diu noctuque multis cum lacrymis DEI misericordiam imploravit. Quibus tantum profecit, ut iterum videntem se præbens Anima, gratias pro beneficio ageret, magnamque miserorum partem diceret, eius beneficentiâ à pœnis liberatam in cælos euolasse.

NOVI ego Romæ quondam, qui Pontificis concessione, nullo intermisso totius anni die, pro animâ Cardinalis defuncti funebre sacrum dicebat. Ad quod quam diu viueret reor fuisse obligatum.

ANNO MDLXXXIX. piè obiit *Ioannes Ximinius* Coadiutor Societatis IESV. De hoc refertur in vitâ *Balthazaris Alvarez*, cum coram B. Virginis imagine mente reuolueret pœnas eorum, qui Purgatorij ignibus detinentur, auditum ab eo esse istam vocem. *Eterni quoque eorum meminervis.* Ad quam

NOTÆ.

quam ipse. *Id vero praeſtabo Domine. Quare deinceps omnia merita ſua ijs applicavit.*

Quod, ſi non omnibus integrum eſt, nec conſultum ſibi quibusdam videtur, nemo tamen eſt ſodalium numero reperiri deberet, qui non quotidie, memor Animarum in Purgatorio gementium, pio gemitu, oratione, & DEO gratis operibus, & pro cuiusque facultate, elemoſynâ, aliquid ijs ſubſidj adferre conaretur. Quod haud dubiè faceret quilibet, ſi animo recogitaret, & audiret mœſtiſſimas illas voces, quibus miſericordiam viuentium implorare quolibet ex ijs cogitari po-

Thren. i. 12

teſt. O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor, ſicut dolor meus!

(:.)

NOTE.

NOTÆ.

DIONYSIVS Carthusianus refert B. Gertrudem quicquid in suis operibus satisfactorium esset patientibus Animabus ingenti affectu addixisse. Verum Sanctã Virginem cum è vitã discederet, ea cura nõ mediocriter angebat, ne cum omnes per vitam actuum bonorum fructus alijs tradidisset, ipsa se spoliata omnibus reperiret. Sed Christus frustra sollicitam ita solatus est: Ut intelligas, quã grata mihi fuerit caritas tua, quã erga Animas vsa es, remitto iam nunc omnes poenas, quæ tibi essent subeundæ. Et qui pro vno spondi centuplum, liberalitatem meam modò ostendam tuamque gloriam cumulabo.

Lugduni duo SS. Theologia Doctores, cum suis non paucis discipulis, accurate expensis rationum momentis ex Tractatu de Purgatorio Ioannis Euleb j Nierembergi, uniuersa totius vite satisfactientia opera patientibus Animabus obulere. Libell. *Modus se citò distandi.*

Thomas

1192. SVCCVREND. ANIMABVS

Thomas Morus Anglia Cancellarius & Martyr sub noctem coactâ in unum familia, cum alias preces, tum Psalmum De Profundis pro Animabus recitabat. Thomas Stapleton. in vita cap. 9 S. FRANCISCVS Xaver Indiarum Apostolus post Solis occasum ipsemet Urbem obiens, incolas tintinnabulo excitatos solenni carmine admonebat, ut pro cruciatis purgatorio igni Animis proque hominibus scelerum veterano sopitis diuinam clementiam implorarent. Horatius Tursell. in vita lib. 2. cap. 17.

In multis Italia locis, sub noctem, datur pulsu campana templi signum omnibus recitandi Psalmum De profundis in solatium Animarum.

Acerbissimis pœnis sponte susceptis DEVM animabus propitium reddebat S. Ludgardis. Quare Maria Ogniacensis dicere solita erat; Sub cœlo neque fortior, neque constantior peccatorum & Animarum patrona, quàm Lutgardis. Surius tomo 3. 16. Iun.

Incredibile ferè sunt quæ in subsidium Animarum in Purgatorio gementium perlegit Christina Mirabilis. Lage Surius tomo 3. 23. Iux.

B. FRANCISCVS BORGIA ante
iniriã

initam religionem cum in agritudinem ardentissimam incidisset, & nouercali die intima quaque illius molesto febrili igne aestuarent, sua mentem tum pupugit meditatio equanam illos flamma torrerent qui purgante igne cum futura beatitudinis spe expiarentur. Pro his igitur ex illo tempore, & orare indies, & rem diuinam curare coepit. Andreas Schottus lib. 1. c. 5.

Idem Prorex Gothalandia dum pro muneris sui ratione complures sicarios, qui Barcinonensem agrum latrocinijs infestabant ad meritam necem damnasset, eorum interim vicem miseratus, cum ad supplicium raperentur sacrificia pro singulis triginta fieri suo iussit. Idem in vita lib. 1. cap. 8.

FERDINANDVS II. Imperator maximè pius, in Animas qua purgatorio igne torquentur commiseratione tangebatur singulari. Quoties aliquem è notis audiuit viuis cessisse, quoties conflictum factum inaudiit, illicò pro illis, militibusque catholicis suffragia & Sacra curauit, & ipsemet ardentè pro ijs DEVM orauit.

Huc spectat quod grandem habuerit catalogum mortuorum, pro quibus quotidie DEVM precabatur, Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum Catholicorum,

I   qui

qui eius tempore vixerunt: Consiliariorum
item qui ei seruebant, & dum viuorent,
seruierant. Item, Confessariorum olim suo-
rum. Et, quod magis mirere, priuatorum
Religiosorum, quos amauit, & à quibus se
dilectum fuisse existimauit. Gulielmus
Lamormaini lib. de Virtutib. Ferdi-
nandi II. cap. 21.

SERMO VI.

*An prudenter à mortalibus pœna pro pec-
catis in hac vita subeunda ad Purga-
torium remittatur.*

FACIMVS hodie ritu Christiano,
quem fides orthodoxa induxit, fir-
mauit pietas, in amicorum gratiam,
quorum Spiritibus pacem suppliciter
poscimus à Spirituum Domino: Quod
nobis optabimus, mortalitate posi-
ta, fieri ab amicis, dum felici sorte,
salutis securi, in expiaticibus Pur-
gatorij flammis, pœnis exercebi-
mur, igneis induci culleis. quis scit
quam diu? veterumque malorum sup-
plicia expendentes ad libertatem an-
hela-